

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Antònia Juan Vicens	12:00	13:00	Dilluns	14/09/2015	07/03/2016	AB 11
antonia.juan@uib.es	11:00	12:00	Dilluns	14/03/2016	25/07/2016	AB 11

Contextualització

L'assignatura Orígens de l'Art i Pròxim Orient és una matèria fonamental pel coneixement de l'art de l'època antiga dins del títol de grau en Història de l'Art.

La matèria se centra en la presentació de les principals manifestacions artístiques de l'època prehistòrica i, dins del període històric, en les corresponents als pobles de les cultures agràries emplaçades a l'antiga Mesopotàmia i Egipte, així com en les de les anomenades Regions Perifèriques. Per tant, aquesta assignatura desenvolupa la matèria anterior a l'art clàssic de Grècia i Roma.

Requisits

Recomanables

No és necessari tenir coneixements previs per poder cursar l'assignatura. No obstant això, uns coneixements generals i bàsics d'Història de l'Art són un punt de partida que facilitarà la comprensió i el desenvolupament del programa. Per tant, és recomanable haver cursat i aprovat les següents assignatures del mòdul de formació bàsica: Iniciació a la Història de l'Art I: Antic i Medieval i Lectura i Anàlisi de l'Art i l'Arquitectura.

Així mateix, el coneixement -lectura- de diversos idiomes estrangers resultarà de gran utilitat.

Competències

Les competències de l'assignatura estan incloses en les del pla d'estudis del grau d'Història de l'Art (Pla 2014)

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Específiques

- * CE1 - Desenvolupar la consciència crítica de les coordenades espai i temps (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art.
- * CE2 - Desenvolupar la visió diacrònica general de la Història de l'Art Universal.
- * CE9 - Competències aplicades i professionals (saber fer). Coneixement pràctic dels processos bàsics de la metodologia científica en Història de l'Art: estats de la qüestió, anàlisi integral de les obres d'art, replantejament de problemes, recerca d'informació inèdita, plantejament d'hipòtesis, processos crítics de síntesi, formulació ordenada de conclusions, crítica d'art.

Genèriques

- * CG2 - Capacitat de comunicació oral i escrita a l'hora de transmetre el coneixement adquirit.
- * CG3 - Capacitat per treballar de forma autònoma i en equip en l'àrea d'estudi d'Història de l'Art.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

1. ART DE LA PREHISTÒRIA EUROPEA

1.1. L'art del Paleolític Superior

Principals característiques. Manifestacions mobiliar i parietal. Les teories per interpretar l'art.

1.2. L'art postpaleolític i protohistòric

L'art de les societats productores. L'art del Llevant de la Península Ibèrica. La cultura megalítica i les construccions ciclòpies. L'Edat dels Metalls.

2. ART DEL PRÒXIM ORIENT. MESOPOTÀMIA

2.1. Art sumeri

El panteó sumeri. L'arquitectura civil i l'arquitectura religiosa: palaus i temples; característiques i evolució. Les arts figuratives: tipologia, funció i iconografia. La decoració mural.

2.2. Art accadi

Les innovacions de l'art accadi i la importància de la figura del governant en el desenvolupament de l'arquitectura civil i de les arts figuratives.

2.3. Art neosumeri

Els temples-palau i el zigurat. L'escultura exempta i el baix relleu.

2.4. Art Assiri

El paper del monarca com a propulsor de les arts. L'arquitectura civil: les ciutats-palau. Les innovacions en el baix relleu: la subordinació a l'arquitectura i els nous temes. La pintura mural i els treballs en bronze.

2.5. Art Babilònic

El període paleobabilònic: el temple d'Ishtar-Kititum, el palau de Mari; l'escultura. El període mesobabilònic o període cassita. El període neobabilònic: Babilònia com a nova metròpoli.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

3. ART DEL PRÒXIM ORIENT. EGIPTES

3.1. Art del Període Tinita o Dinàstic Primerenc

L'arquitectura funerària: la mastaba. Les arts figuratives: la paleta de Narmer.

3.2. Art del Regne Antic

L'arquitectura funerària: el conjunt funerari de Djoser a Saqqara, les piràmides d'Snefru i el conjunt de Gizeh. L'arquitectura religiosa: el temple solar. Les arts figuratives: la subordinació al món funerari; ubicació, funció, iconografia i característiques generals.

3.3. Art del Regne Mitjà

Les innovacions en l'arquitectura funerària: el conjunt funerari de Mentuhotep. Les arts figuratives.

3.4. Art del Regne Nou

La sistematització de l'arquitectura religiosa: els temples de Karnak i de Luxor. Els canvis en l'arquitectura funerària. Les arts figuratives: transformacions estilístiques i temàtiques. La particularitat de les arts durant el període de Tell-Amarna.

3.5. Art del III Període Intermedi i de la Baixa Època

Arquitectura religiosa i funerària. Les arts figuratives.

3.6. Art del Període Grecomà

El contacte amb altres cultures. Els temples d'Horus a Edfú, d'Hathor a Dendera i d'Isis a Philae. L'eclecticisme de les arts figuratives.

4. ART DEL PRÒXIM ORIENT. LES REGIONS PERIFÈRIQUES

4.1. Art Persa

Les manifestacions artístiques de la dinastia Aquemènida. Pasargada i Persèpolis. L'art del relleu.

4.2. Els hitites

4.3. Arameus, Siris i Fenicis

Metodologia docent

El mètode de treball d'aquesta assignatura s'articula a través de diversos tipus d'agrupacions i sistemes de treball, dividits en sessions presencials i no presencials, com s'assenyala a continuació. Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia en l'adquisició de coneixements per part de l'alumnat, l'assignatura està inclosa a Campus Extens. D'aquesta manera l'alumnat tindrà en línia i al seu abast i disposició una comunicació amb el professor/a i recursos electrònics específics.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	L'exposició a classe per part del professor/a serà el mitjà per establir els fonaments teòrics bàsics que integren els blocs i els temes que componen l'assignatura. Per altra banda, per a cada unitat didàctica, el docent donarà les pautes sobre el mètode de treball més aconsellable i el material amb el qual l'alumnat podrà preparar els continguts de forma autònoma.	36

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes pràctiques	Comentari de textos i anàlisi d'obres d'art	Grup mitjà (M)	Els alumnes, dividits en grups reduïts, comentaran textos i analitzaran diverses obres d'art. Seguidament, hauran d'exposar les conclusions a què han arribat a la resta dels companys. Mitjançant aquests procediments es treballarà sobre punts concrets del temari, s'aprofundirà en els continguts generals i es treballaran les competències bàsiques, genèriques i específiques.	14
Tutories ECTS	Prova oral	Grup petit (P)	Seguiment de l'aprenentatge i demostració dels coneixements i competències adquirits.	6
Avaluació	Examen parcial 1	Grup gran (G)	Es realitzarà un examen sobre els continguts de l'assignatura. Se seguirà el procés d'aprenentatge de l'alumnat pel que fa a saber analitzar les obres objecte d'estudi i relacionar-les amb el seu context historicoartístic, social i cultural.	2
Avaluació	Examen parcial 2	Grup gran (G)	Es realitzaran diverses preguntes, algunes sobre lectures, prèviament indicades pel professor/a, que substituiran determinades unitats didàctiques, i d'altres sobre els continguts temàtics. Els alumnes hauran de demostrar haver assolit les competències requerides.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Lectures obligatòries	Preparació de diverses lectures per a completar unitats didàctiques.	15
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació i estudi del temari	Preparació i estudi dels continguts teòrics i pràctics amb la finalitat d'assolir les competències previstes. L'alumnat ha de planificar el temps necessari per assolir de forma autònoma la matèria de cara a l'examen global.	75

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

El procediment d'avaluació d'aquesta assignatura és producte del mètode de treball presencial i no presencial exposat anteriorment.

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

1. Prova oral (2 punts)

1. Examen parcial 1 (4 punts) **Atenció: és requisit imprescindible obtenir una nota igual o superior a 2, del contrari s'haurà de recuperar durant el període d'avaluació extraordinària.**

2. Examen parcial 2 (4 punts; període d'avaluació complementària) **Atenció: és requisit imprescindible obtenir una nota igual o superior a 2, del contrari s'haurà de recuperar durant el període d'avaluació extraordinària.**

Atenció: és requisit imprescindible presentar-se a totes les proves per aprovar l'assignatura.

Prova oral

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Seguiment de l'aprenentatge i demostració dels coneixements i competències adquirits.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'adequació de la resposta a la pregunta formulada, el discurs ben estructurat i la fluïdesa.

Percentatge de la qualificació final: 20%

Examen parcial 1

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Es realitzarà un examen sobre els continguts de l'assignatura. Se seguirà el procés d'aprenentatge de l'alumnat pel que fa a saber analitzar les obres objecte d'estudi i relacionar-les amb el seu context historicoartístic, social i cultural.
Criteris d'avaluació	Es valorarà l'exposició estructurada, organitzada i clara de les respostes; la capacitat per fer anàlisis integrals d'obres d'art i l'ús amb propietat del vocabulari científic i específic.

Percentatge de la qualificació final: 40%

Examen parcial 2

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es realitzaran diverses preguntes, algunes sobre lectures, prèviament indicades pel professor/a, que substituiran determinades unitats didàctiques, i d'altres sobre els continguts temàtics. Els alumnes hauran de demostrar haver assolit les competències requerides.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de relació i síntesi. En els casos de les preguntes sobre textos es valorarà la capacitat d'extreure les idees principals. Igualment, l'estructura ordenada i coherent del discurs expositiu i argumentatiu.

Percentatge de la qualificació final: 40%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

La bibliografia bàsica s'haurà d'ampliar amb la complementària segons indicacions del professor/a. A mesura que es desenvolupi el temari s'oferirà material addicional per a què l'alumnat aprofundeixi en els coneixements de l'àmbit científic que està estudiant. Part d'aquest material es proporcionarà a través de Campus Extens.

Bibliografia bàsica

- FRANKFORT, H.; *Arte y Arquitectura del Oriente Antiguo*, Madrid, Cátedra, 1982 (1954).

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

- GIEDION. S.; *El presente eterno*, 2 vols., Madrid, Alianza, 1981 (1957).
- MARTÍNEZ, C.; GÓMEZ, C.; ALZAGA, A.; *Historia del arte antiguo en Egipto y Próximo Oriente*, ed. universitaria Ramón Areces, Madrid, 2009.
- SANCHIDRIÁN, J. L.; *Manual de arte prehistórico*, Madrid, Ariel, 2005.
- STEVENSON SMITH, W.; *Arte y arquitectura del antiguo Egipto*, Madrid, Cátedra, 2000 (1958).

Bibliografia complementària

BIBLIOGRAFIA GENERAL

a. Obres de referència

- AGHION, I.; BARBILLON, C.; LISSARRAGUE, G.; *Guía iconográfica de héroes y dioses de la antigüedad*, Madrid, Alianza, 1996.
- FATÁS, G.; BORRÁS, G.; *Diccionario de términos de arte y arqueología*, Alianza, Madrid, 1999 (1988).
- FERNANDEZ URIEL. P.; VAZQUEZ HOYS, A.M.; *Diccionario del mundo antiguo. Próximo Oriente, Egipto, Grecia y Roma*, Madrid, Alianza, 1994.
- FRANCO, I.; *Pequeño diccionario de Mitología egipcia*, Barcelona, Alejandria, 2000.
- FULLANA, M.; *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció*, Palma, Moll, 1974.
- HART, G.; *Mitos egipcios*, Madrid, Akal, 1994.
- McCALL, H.; *Mitos mesopotámicos*, Madrid, Akal, 1992.
- PEVSNER, N.; FLEMING, J.; HONOUR, H.; *Diccionario de arquitectura*, Madrid, Alianza, 1980.
- SALVÀ, J.; *Diccionari de les arts: arquitectura, escultura, pintura*, Edicions UIB, Palma, 2002.
- *Vocabulari d'història de l'art : català, castellà, francès, anglès*, Xarxa d'Universitats Institut Joan Lluís Vives, Palma, 2006.

b. Obres generals:

- MULLER, W.; VOGEL, G.; *Atlas de Arquitectura*, 2 vols., Madrid, Alianza, 1984.

c. PREHISTÒRIA

- BELTRAN, A.; *De cazadores a pastores. El arte rupestre en el Levante español*, Madrid, Encuentro, 1982.
- BELTRAN, A.; RIPOLL, E.; JORDA, F.; *Arte rupestre en España*, Madrid, 1987.
- BREUIL, H.; *Quatre-cents siècles d'art pariétal*, Paris, Editions Max Fourny, 1985 (1952).
- DAMS, L.; *L'art rupestre préhistorique du Levant espagnol*, Paris, Picard, 1984.
- DELPORTE, R.; *La figuration animale dans l'art préhistorique*, Paris, Picard, 1985.
- GIEDION, S.; *El presente eterno. Los comienzos del arte*, vol. 1., Madrid, Alianza, (1962).
- JORDA, F.; BLÁZQUEZ, J.M.; *La Antigüedad I*, col. «Historia del Arte Hispánico», Madrid, Alhambra, 1978.
- LAMING-EMPERAIRE, A.; *La significación del arte rupestre paleolítico*, Barcelona, Martínez Roca, 1977 (4a.).
- LEROI-GOURHAN, A.; *Los primeros artistas de Europa. Introducción al arte parietal paleolítico*, Madrid, Encuentro, 1983.
- LEROI-GOURHAN, A.; *Arte y grafismo en la Europa prehistórica*, Madrid, Istmo, 1984.
- LEROI-GOURHAN, A.; *Símbolos, artes y creencias de la Prehistoria*, Madrid, Istmo, 1984.
- RIPOLL PERELLÓ, E.; *Orígenes y significado del arte paleolítico*, Madrid, Silex, 1986.
- UCKO, P. J.; ROSENFELD, A.; *Arte paleolítico*, Madrid, Guadarrama, 1967.

d. PRÒXIM ORIENT: MESOPOTÀMIA, EGIPTE I LES REGIONS PERIFÈRIQUES

- BLANCO FREIJEIRO, A.; *Arte Egipcio*, Madrid, Historia del Arte 16, 1984.
- BITTEL, K.; *Los hititas*, Aguilar, Madrid, 1976.
- FRANKFORT, H.; *Reyes y Dioses. Estudio de la religión del Oriente Próximo en la Antigüedad en tanto que integración de la sociedad y la naturaleza*, Madrid, Alianza, 1983 (1948).
- FRANKFORT, H.; *Arte y Arquitectura del Oriente Antiguo*, Madrid, Cátedra, 1987.
- GIEDION. S.; *El presente eterno. Los comienzos de la arquitectura*, vol. II, Madrid, Alianza, 1981 (1957).
- GHIRSHMAN, R.; *Persia. Protoiranios, medos, aqueménidas*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Alianza. 1981 (1957).

Any acadèmic	2015-16
Assignatura	20255 - Orígens de l'Art i Pròxim Orient
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	C
Idioma	Català

- GODARD, A.; *El arte del Irán*, Barcelona, Juventud, 1969.
- JAMES, T.; *La pintura egipcia*, Akal, Madrid, 1999.
- *L'Art égyptien au temps des pyramides*, Paris, Réunion des musées nationaux, 1999.
- LARA PEINADO, F.; *Mitos sumerios y acadios*, Madrid, Editora Nacional, 1984.
- LARA PEINADO, F.; CÓRDOBA ZOILO, J.; *El Mediterráneo Oriental*, col. «Historia del Arte», Madrid, Historia 16, 1989.
- LARA PEINADO, F.; *El arte de Mesopotamia*, Madrid, Historia 16, 1999.
- LECLANT, J. et al.; *El imperio de los conquistadores*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Aguilar, 1979.
- LECLANT, J. et al.; *Los tiempos de las pirámides*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Aguilar, 1978.
- LECLANT, J. (dir.); *El Egipto del crepúsculo*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Aguilar, 1980.
- LIVERANI, M.; *El antiguo oriente. Historia, sociedad y economía*, Barcelona, Grijalbo-Mondadori, 1995.
- MANNICHE, L.; *El arte egipcio*, Madrid, Alianza, 1997.
- MATTHIAE, P.; *L'Arte degli assiri: cultura e forma del rilievo storico*, Roma, Laterza, 1996.
- MICHALOWSKI, K.; *El arte del antiguo Egipto*, Madrid, Akal, 1991.
- MOORGAT, A.; *The Art of Ancient Mesopotamia*, Londres Nueva York, Phaidon, 1969.
- PARROT, A.; *Assur*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Aguilar, 1970.
- PARROT, A.; *Sumer*, col. «Universo de las Formas», Madrid, Aguilar, 1970.
- RUSSMANN, E. R.; *Egyptian sculpture*, Austin, University of Texas Press, 1989.
- SCHULZ, R.; SEIDEL, M. (eds.); *Egipto. El mundo de los faraones*, Colonia, Könemann, 1997.
- STEVENSON, W.; *Arte y arquitectura de antiguo Egipto*, Madrid, Cátedra, 2000.
- VV. AA.; *Babylone*, Musée du Louvre, Paris, 2008.
- YARZA LUACES, J.; *La pintura del antiguo Egipto*, col. «Historia Visual del Arte», Barcelona, Vicens-Vives, 1991.

Altres recursos

Aquesta assignatura disposa d'una aula virtual a Campus Extens. En aquesta plataforma educativa es posa a l'abast dels estudiants materials o recursos per facilitar la comprensió dels continguts (per exemple: articles, enllaços a documents, presentacions de l'assignatura, vídeos, altres materials multimèdia), i tota la informació necessària per al desenvolupament i organització de les pràctiques.